

Nr 256

Av fröken Elmén m. fl., om höjning av spritbeskattningen.

(Lika lydande med motion nr 210 i Första kammaren)

I proposition nr 90 vid 1963 års riksdag gjorde finansministern ett principiellt uttalande till förmån för skatteinstrumentets användning i nykterhetspolitiskt syfte genom att förklara att den speciella beskattningen av rusdrycker fyller »en viktig funktion i de nykterhetspolitiska strävandena som ett värdefullt stöd åt de positiva åtgärderna».

I ett tidigare sammanhang (i riksdagens andra kammare den 5 december 1962) har finansministern betonat att tyngdpunkten i nykterhetspolitiken »nu liksom tidigare måste ligga på de positiva och förebyggande åtgärderna».

Mot vad som ofta göres gällande i den allmänna debatten har t. ex. nykterhetsrörelsens uppfattning rörande nykterhetspolitiken sedan länge präglats av liknande tankegångar. Rörelsen har sålunda uppfattat många restriktionsåtgärder som nödfallsåtgärder, vilkas svagheter ligger i öppen dag. Att det dock finns nyanser i den nykterhetsrörelsen — liksom bland den stora allmänheten — behöver kanske inte särskilt betonas.

Sedan höjningen av alkoholbeskattningen 1963 (med ca 15 % på de vanligare spritsorterna och med mellan 5 och 15 % på vinerna) har alkoholkonsumtionen fortsatt att stiga över hela dryckesområdet. 1963 gick sprit och i viss mån även vinkonsumtionen visserligen ned på grund av arbetskonflikten vid Vin- och spritcentralen men har sedan under första halvåret 1964 åter stigit och låg för spritdrycker 3 % över konsumtionen under samma tid 1962. På grund av att den vuxna befolkningen på två år ökat med 2 % kan man vara benägen att se bort från den angivna konsumtionsökningen. Ökningen är dock ett klart symptom på att en fortsatt stigning av spritkonsumtionen pågår — trots det tillbakahållande inflytande som den växande bilismen medför. Den eftersträlvade stagnationen och helst minskningen av denna konsumtion — särskilt av starksprit — synes inte utan ytterligare prispolitiska åtgärder vara att vänta. Som en förklaring till utvecklingen — och till ökningen sedan 1962 av konsumtionen av övriga alkoholdrycker — ligger det nära till hands att peka på den fortgående ökningen av köpkraften.

Enligt vår mening är ett viktigt krav att spritpriset justeras uppåt vid stigande köpkraft. Den kontinuerliga prisjusteringen bör syfta till att som

ett minimianspråk förhindra en sänkning av det relativa realpriset på sådana drycker.

Vi vill därför som en av åtgärderna för att få till stånd en mera målmedveten användning av prisinstrumentet i nykterhetspolitiken föreslå, att riksdagen gör ett uttalande av innebörd att prissättningen på alkoholdrycker skall ägnas fortlöpande uppmärksamhet av regeringen och föranleda denna att allteftersom förändringar av köpkraften inträffar föreslå skatte- och prisjusteringar för att förebygga ur nykterhetspolitisk synpunkt ogynnsamma effekter.

Enligt vår mening behöver ett dylikt uttalande inte utesluta att man när så anses lämpligt tillgriper prisinstrumentet även för en successiv *nedpressning* av alkoholkonsumtionen

I dagens läge inskränker vi oss till att — som en provisorisk åtgärd för att inleda en tillämpning redan vid årets riksdag av den princip som det föreslagna uttalandet ger uttryck åt — föreslå att en omedelbar höjning av priserna på *spritdrycker* företages.

En aktuell höjning av alkoholbeskattningen för att återställa realpriset på här avsedda varor bör lämpligen anknyta till den reella inkomststegringen för hushållen. Denna kan enligt finansplanen uppskattas till 4 % år 1964 och var 5 % år 1963. Det förefaller därför rimligt att en höjning av skatten på spritdrycker företages, vilken tager till utgångspunkt en höjning av brännvinspriset med 3 kr./liter. Vi föreslår därför en sådan höjning, varvid priset på övriga spritdrycker sålunda bör höjas i samma proportion. Vi hemställer vidare att denna motion upptages till skyndsam behandling.

Med den sålunda föreslagna höjningsprincipen torde realpriset på sprit komma att i huvudsak återställas och någon uppbromsning av konsumtionsökningen kunna förväntas. Med beaktande av trenden i konsumtionsutvecklingen, som vi anser skulle leda till en inkomstökning med 2 à 3 %, d.v.s. med 30 à 40 milj. kr. mot av finansministern beräknade 25 milj. kr., och med hänsyn till den av nykterhetspolitiska skäl av oss föreslagna skattehöjningen kan statens inkomster av skatt på spritdrycker beräknas till 1 630 milj. kr., d.v.s. till 130 milj. kr. mera än vad som upptagits i finansplanen för budgetåret 1965/66.

Med hänvisning till vad sålunda anförts får vi hemställa,

- A. 1. att riksdagen ville göra ett uttalande av innebörd att prissättningen på alkoholdrycker ägnas fortlöpande uppmärksamhet av regeringen och föranleder denna att vid inträffade förändringar av köpkraften föreslå prisjusteringar för att förebygga ur nykterhetspolitisk synpunkt ogynnsam effekt av ett relativt förbilligande av sådana drycker.
2. att priset på brännvin höjes med 3 kr./liter och priserna på övriga spritdrycker i samma proportion

som den föreslagna prishöjningen för brännvin medför i förhållande till det nuvarande brännvinspriset, samt

- B. att vederbörande utskott utarbetar förslag till erforderliga författningstexter.

Stockholm den 26 januari 1965

Brita Elmén

Eric Nelander

Dav. Gomér

Filip W. Fridolfsson

Rune Gustavsson

Daniel Wiklund

Yngve Hamrin

i Alvesta

i Jönköping

M. Berglund

Sven Antby

Einar Rimmerfors
